

. 5. ЗАХИСТ ЛІСІВ І МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

УДК 630*2:630*6+316.714

Я.В. ГЕНИК¹, М.В. ЧЕРНЯВСЬКИЙ², І.П. СОЛОВІЙ³

НЕЗАКОННІ РУБАННЯ ДЕРЕВИНИ У ВИСОКОЛІСНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ

Наведено динаміку лісопорушень, скоєних у лісах Державного агентства лісових ресурсів України та обсяги незаконних рубань деревини в лісових масивах країни. Встановлено основні чинники, які істотно спричиняють до незаконних рубань лісу місцевим населенням та спонукають до використання деревини нелегального походження у підприємницькій діяльності. На основі досліджень запропоновано найбільш дієві заходи, що сприятимуть усуненню незаконних рубань деревини в лісових масивах країни та протидіятимуть використанню деревини нелегального походження у підприємницькій сфері.

Ключові слова: незаконні рубання деревини, лісопорушення, фахівці лісового господарства, місцеві громади, Карпати, Західне Полісся.

¹ **ГЕНИК Ярослав В'ячеславович** – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства та урбоекології. Національний лісотехнічний університет України. Україна, м. Львів, 79057. Тел.: (032) 260-04-08

² **ЧЕРНЯВСЬКИЙ Микола Васильович** – член-кореспондент Лісівничої академії наук України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології. Національний лісотехнічний університет України. Україна, м. Львів, 79057. Тел.: +38-067-352-81-87. E-mail: tschem@mail.lviv.ua

³ **СОЛОВІЙ Ігор Павлович** – член-кореспондент Лісівничої академії наук України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екологічної економіки. Національний лісотехнічний університет України. Україна, м. Львів, 79057. Тел. +38 032 2392778 . E-mail: soloviy@yahoo.co.uk

Незаконні рубання лісу виникли одночасно з початком інтенсивного використання лісових ресурсів і нормативно-правового регулювання лісових відносин. Значні обсяги незаконних рубань в лісових масивах реєструються під час воєнних та післявоєнних лихоліть, а також у періоди економічних криз. Проблеми, пов'язані із незаконними лісозаготівлями в лісах України, особливо виразно проявилися у 1990-х роках в умовах усталення нових ринкових відносин. Найбільша кількість злочинів, пов'язаних з незаконними заготівлями деревини, спостерігається в найбільш лісистих регіонах країни. Так, у період 2002-2009 рр. у лісових насадженнях Львівської області скоєно 724, Закарпатської – 695 та Івано-Франківської – 425 злочинів у сфері лісокористування [4].

Для забезпечення сталого лісокористування в лісах України необхідне формування системи дієвих заходів щодо запобігання незаконним рубанням деревини. Обґрунтування та запровадження цих заходів повинно базуватись на всебічних дослідженнях прямих чинників незаконних рубань лісу та ширшого кола причин, що їх породжують [1, 2, 3].

Зазначимо, що в Україні жоден державний орган не збирає та не узагальнює інформацію щодо обсягів незаконних рубань деревини в лісових масивах країни. Інформація щодо незаконних (або як їх ще іноді називають – самовільних) рубань лісу у виданнях Державного комітету статистики України та виданнях обласних управлінь статистики країни взагалі не наводиться. Дані щодо незаконних лісозаготівель можна отримати з таких джерел:

- звітів Державного агентства лісових ресурсів;
- звітів обласних управлінь лісового та мисливського господарства,
- обласних управлінь лісгосподарських комунальних підприємств
- та інших лісокористувачів;
- наукових видань науково-дослідних інститутів та освітніх установ;
- звітів міжнародних проектів та грантів;
- електронних видань Інтернет-ресурсів.

Якщо керуватись офіційною статистикою, то проблема незаконних лісозаготівель в Україні не здаватиметься критичною. Так, за даними Державного комітету лісового господарства України (тепер – Державне агентство лісових ресурсів України), самовільні рубання у лісових масивах Держкомлісгоспу 2008 р. загалом становили 20,1 тис. м³ та зменшились порівняно з 2003 р. удвічі. У 2008 р. загальна кількість випадків лісопорушень зменшилась порівняно з 2003 р. в 1,5 раза (табл. 1) [5].

За даними Державного агентства лісових ресурсів України обсяг самовільних рубань впродовж останніх років становив приблизно 20 тис.м³ (0,2 % від загального обсягу заготівель) та має тенденцію до поступового зниження. У інтерв'ю голови Агентства лісових ресурсів газеті "День" зазначено: "...поза сумнівом, в Україні існують проблеми незаконної заготівлі деревини, особливо гостро відчутні вони у лісах комунальної власності. Ці ліси де-юре належать громадам, але де-факто ніхто не контролює їх вирубування. Так, населення, яке проживає поруч з цими лісами, здійснює рубання в них для отримання

дров або будівельного матеріалу. Сьогодні дві третини незаконних рубок чиняться у лісах комунальної власності. Правоохоронні органи офіційно заявляють, що обсяг незаконних рубок в державних лісгосподарських підприємствах становить 0,5-1 % від загального щорічного обсягу вирубки лісу. Загалом, близько 15 мільйонів кубометрів деревини заготовляється в Україні щорічно (12 млн куб. м – у лісах Державного агентства лісових ресурсів і 3 млн куб. м – в лісах Мінагрополітики та Міністерства оборони). Іншими словами, річний обсяг незаконних рубок становить близько 150 тис. м³ деревини" [7].

Табл. 1. Динаміка лісопорушень, скоєних у лісових масивах Державного комітету лісового господарства України

Роки	Кількість випадків лісопорушень, тис. шт.	Обсяг лісопорушень, тис. м ³	Разовий середній обсяг вирубанної деревини, м ³
2003	15,5	40,2	2,6
2004	14,7	30,4	2,1
2005	12,9	28,0	2,2
2006	13,8	24,7	1,8
2007	12,1	17,9	1,5
2008	10,2	20,1	2,0

Інформаційні дані щодо незаконних лісозаготівель, наведені іншими міжнародними інституціями та громадськими організаціями, значно різняться. Так, за даними Держлісагенства, обсяг незаконних рубань у лісах Карпат становить 0,01 млн м³, за дослідженнями експертів Світового банку – 0,25-0,30 млн м³, а за оцінкою експертів швейцарсько-українського проекту розвитку лісового господарства в Закарпатті "FORZA" – 1,00-1,25 млн м³ (табл. 2) [6].

Табл. 2. Щорічні обсяги незаконних (самовільних) рубань лісу в Карпатах

Джерело інформації	Обсяг незаконних рубань, млн м ³
Державний комітет лісового господарства	0,01
Світовий банк	0,25-0,30
Швейцарсько-український проект розвитку лісового господарства в Закарпатті "FORZA"	1,00-1,25

У рамках Програми ENPI-FLEG "Удосконалення систем правозастосування й управління в лісовому секторі у країнах-учасниках Європейської політики добросусідства та Росії" проведені дослідження щодо виявлення причин незаконних рубань деревини та встановлення чинників, що запобігають незаконним лісозаготівлям у Карпатах і Західному Поліссі. Це – пілотні території, які відзначаються високою лісистістю та в яких лісове господарство відіграє провідне місце в економіці регіону (Карпати – Старосамбірський район Львівської області; Косівський район Івано-Франківської області; Хустський район Закарпатської області; Полісся – Березнівський район Рівненської області).

Дослідження здійснені методом анкетного стандартного роздаткового опитування експертів "обличчям до обличчя" за місцем праці (представники органів місцевого самоврядування, бізнесу та фахівці лісового господарства), або за місцем проживання (представники місцевих громад). Назагал опитано

600 респондентів, що дає змогу достовірно і реалістично оцінити ситуацію та виявити причини незаконних рубань деревини.

Проведені соціологічні дослідження показали, що обсяги нелегальних лісозаготівель до загального обсягу заготівель деревини, на думку фахівців лісового господарства, становлять загалом до 20 % (думка 59,5 % респондентів). Досить значна кількість фахівців лісового господарства вважають, що обсяги нелегальних лісозаготівель становлять понад 50 % обсягів законних заготівель деревини в країні – 12,0 % опитаних респондентів (табл. 3).

Табл. 3. Обсяги нелегальних лісозаготівель до загального обсягу заготівель деревини, %

Обсяги нелегальних лісозаготівель до загального обсягу заготівель деревини	Львівська обл.	Івано-Франківська обл.	Закарпатська обл.	Рівненська обл.	Загалом
0-10 %	30,0	46,0	52,0	30,0	39,5
10-20 %	18,0	18,0	16,0	28,0	20,0
20-50 %	8,0	8,0	8,0	20,0	11,0
50-100 %	6,0	14,0	8,0	20,0	12,0
важко відповісти	38,0	14,0	16,0	2,0	17,5

Найбільш поширеними в лісах Карпат та Західного Полісся, на погляд фахівців лісового господарства, є незаконні рубання, здійснені громадянами для власних потреб, зокрема, для опалення житла та використання лісу як будівельного матеріалу (36,5 % респондентів), а також рубання лісу, здійснені громадянами задля отримання прибутку від продажу чи перероблення заготовленої деревини (32,0 % респондентів) (табл. 4).

Табл. 4. Поширеність незаконних рубань у лісах пілотних територій, %

Незаконні рубання	Практично відсутні	Інколи трапляються	Доволі поширені
Рубання, здійснені громадянами для власних потреб (опалення житла, будівництва)	9,0	51,0	36,5
Рубання, здійснені громадянами задля отримання прибутку	14,5	48,0	32,0
Рубання, які проводять комерційні структури без дозвільних документів	54,0	23,5	16,0
Рубання, які проводяться комерційні структури на основі дозвільних документів, але з грубим порушенням правил	43,0	37,0	15,0
Рубання, які проводять лісгосподарські підприємства на основі дозвільних документів, але з грубим порушенням правил	34,5	51,0	10,0

Багато фахівців лісового господарства вказує на практично низький рівень незаконних рубань деревини в межах досліджуваних районів, здійснених комерційними структурами без дозвільних документів (54,0 % респондентів) та на основі дозвільних документів, але з грубим порушенням правил (43 % опитаних).

Табл. 5. Чинники, які спричиняють незаконні рубання деревини місцевим населенням (оцінка фахівців лісового господарства), %

Чинники, які спричиняють незаконні рубання лісу населенням	Зовсім не спричиняє	Незначно спричиняє	Істотно спричиняє
Недостатній контроль за здійсненням незаконних рубань	27,5	33,0	29,5
Висока ціна енергоносіїв	20,0	38,0	30,0
Ставлення до лісу як до своєї власності	18,5	31,5	30,5
Відсутність ефективних штрафних санкцій	21,5	35,5	31,0
Недосконале лісове законодавство	18,5	34,5	31,5
Наявність в економіці тіньового сектору	18,5	26,5	35,0
Висока прибутковість незаконних рубань	14,5	29,5	39,0
Сталий попит на деревину	16,5	33,5	40,0
Недостатні заходи боротьби з контрабандою та корупцією	14,5	31,0	40,5
Низька правова культура населення	12,5	33,5	44,0
Функціонування нелегальних приватних пилорам	10,5	25,0	53,5
Низький рівень соціального забезпечення населення	5,5	21,5	61,0
Високий рівень безробіття	5,0	19,5	62,0

Табл. 6. Чинники, які спричиняють незаконні рубання деревини місцевим населенням (оцінка мешканців громад), %

Чинники, які спричиняють незаконні рубання лісу населенням	Зовсім не спричиняє	Незначно спричиняє	Істотно спричиняє
Недосконале лісове законодавство	9,0	28,5	42,0
Висока ціна енергоносіїв	10,0	33,5	44,5
Відсутність ефективних штрафних санкцій	7,5	24,0	47,5
Ставлення до лісу як до своєї власності	7,0	28,0	49,5
Низька правова культура населення	6,5	29,0	54,5
Недостатній контроль за здійсненням незаконних рубань	4,5	22,0	59,0
Сталий попит на деревину	2,0	20,0	61,0
Висока прибутковість незаконних рубань	1,0	15,5	67,0
Наявність в економіці тіньового сектору	2,0	10,5	69,5
Високий рівень безробіття	3,0	17,0	71,0
Недостатні заходи боротьби з контрабандою та корупцією	1,0	11,0	76,5
Низький рівень соціального забезпечення населення	1,0	11,0	79,5
Функціонування нелегальних приватних пилорам	1,5	6,5	80,5

Основними чинниками, які істотно спричиняють незаконні рубання лісу місцевим населенням, фахівці лісового господарства вважають (табл. 5):

- високий рівень безробіття (62,0 % респондентів);
- низький рівень соціального забезпечення населення (61,0 %);
- функціонування нелегальних приватних пилорам (53,5 %);
- низьку правову культуру населення (44,0 % респондентів).

Як вважають мешканці місцевих громад, основними чинниками, які істотно спричиняють незаконні рубання деревини населенням, є (табл. 6):

- функціонування нелегальних приватних пилорам (80,5 % респондентів);
- низький рівень соціального забезпечення населення (79,5 %);
- недостатні заходи боротьби з контрабандою та корупцією (76,5 %);
- високий рівень безробіття (71,0 % респондентів).

Багато представників місцевих громад істотними чинниками, що спричиняють незаконні рубання лісу, також вважають: наявність в економіці тіншового сектору (69,5 % респондентів); високу прибутковість незаконних рубань (67,0 %); сталий попит на деревину (61,0 %) та недостатній контроль за здійсненням незаконних рубань лісу (59,0 % респондентів).

Найбільш вагомими чинниками, які спонукають підприємців до використання деревини нелегального походження в бізнесі, є (табл. 7):

- різниця в цінах на деревину легального і нелегального походження (55,5 % респондентів);
- досить простий спосіб отримання деревини (36,5 %);
- наявність тіншового сектору в економіці (31,0 % респондентів).

Табл. 7. Чинники, які спонукають до використання деревини нелегального походження в бізнесі, %

Чинники, які спонукають до використання деревини нелегального походження в бізнесі	Важко відповісти	Не спонукають	Спонукають
Значний попит на деревину	3,5	82,5	14,0
Значна кількість пропозицій деревини нелегального походження	3,5	81,0	15,5
Відсутність ефективних штрафних санкцій	3,5	80,5	16,0
Недостатній контроль за здійсненням рубань на місцях	4,0	77,5	18,5
Наявність тіншового сектору в економіці	3,5	65,5	31,0
Достатньо простий спосіб отримання деревини	3,5	60,0	36,5
Різниця в цінах на деревину легального і нелегального походження	4,5	40,0	55,5

Величина шкоди, заподіяної незаконним вирубуванням деревини, на погляд фахівців лісового господарства, є середньою (42,5 % опитаних респондентів). Незначною величиною шкоди для лісового господарства від незаконних рубань лісу вважає 25,0 % фахівців лісового господарства, а досить значною – 20,5 % опитаних респондентів.

Чіткої однозначної відповіді щодо дієвості чинних штрафів і сум відшкодувань збитків, заподіяних незаконними рубаннями деревини фахівці лісового господарства не дають. Так, 22,0 % респондентів вважають, що розміри штрафів за незаконні рубання деревини є низькими, 34,5 % – відповідні до заподіяної шкоди, а 37,0 % респондентів – занадто високими.

Заходами, які б найбільш дієво запобігали незаконним рубанням деревини у лісових масивах країни, фахівці лісового господарства вважають (табл. 8):

- зменшення рівня безробіття та зростання добробуту населення (69,5 % респондентів);

- посилення адміністративної та кримінальної відповідальності (53,0 %);
- посилення громадського контролю (46,5 %);
- посилення штрафних санкцій (43,5 %);
- проведення сертифікації лісів (36,5 % респондентів).

Табл. 8. Заходи, які сприяють усуненню незаконних рубань лісу (оцінка фахівців лісового господарства), %

Заходи, які сприяють усуненню незаконних рубань лісу	Зовсім не важливі	Не дуже важливі	Важливі
Передача ділянок лісу в оренду інвесторам	31,5	27,0	19,5
Передача ділянок лісу в постійне користування місцевій громаді	33,0	26,5	22,5
Передача лісу в оренду місцевим жителям	29,5	27,0	24,5
Передача лісу в приватну власність	30,0	20,5	25,0
Участь громади в плануванні лісгосподарських заходів	29,5	22,5	27,0
Проведення сертифікації лісів	20,0	25,0	36,5
Посилення штрафних санкцій	16,0	30,0	43,5
Посилення громадського контролю	16,5	28,5	46,5
Посилення адміністративної та кримінальної відповідальності	16,0	19,0	53,0
Зменшення рівня безробіття та зростання добробуту населення	6,0	12,0	69,5

За оцінкою мешканців місцевих громад, найбільш дієвими заходами, які сприяли би усуненню незаконних рубань деревини, є (табл. 9):

- зменшення рівня безробіття та зростання добробуту населення (82,5 % респондентів);
- посилення адміністративної та кримінальної відповідальності (74,0 %);
- посилення штрафних санкцій (59,5 %);
- посилення громадського контролю (53,0 %);
- участь громади в плануванні лісгосподарських заходів (44,0 % респондентів).

Табл. 9. Заходи, які сприяють усуненню незаконних рубань деревини (оцінка мешканців громад), %

Заходи, які сприяють усуненню незаконних рубань деревини	Зовсім не важливі	Не дуже важливі	Важливі
Передача ділянок лісу в оренду інвесторам	29,5	20,5	17,5
Передача ділянок лісу в постійне користування місцевій громаді	17,0	28,5	30,5
Передача лісу в оренду місцевим жителям	22,5	35,5	18,5
Передача лісу в приватну власність	25,0	27,0	22,0
Проведення сертифікації лісів	12,0	28,5	36,0
Участь громади в плануванні лісгосподарських заходів	12,0	23,0	44,0
Посилення громадського контролю	5,5	31,5	53,0
Посилення штрафних санкцій	7,5	26,0	59,5
Посилення адміністративної та кримінальної відповідальності	7,5	9,5	74,0
Зменшення рівня безробіття та зростання добробуту населення	1,5	8,0	82,5

Серед заходів, які можуть упереджувати використання деревини нелегального походження в бізнесі, найбільш вагомими, на погляд підприємців, є (табл. 10):

- припинення нелегального експорту (41,5 % респондентів);
- покращення роботи правоохоронних органів (39,5 %);
- посилення митного контролю (39,0 %);
- сертифікація походження деревини (28,5 %);
- сертифікація продукції з деревини (28,5 % респондентів).

Табл. 10. Заходи, які сприяють усуненню використання деревини незаконного походження в бізнесі, %

Заходи, які сприяють усуненню використання деревини незаконного походження в бізнесі	Зовсім не важлив	Важливі	Дуже важливі
Передача лісу в приватну власність	56,2	22,0	13,0
Передача ділянок лісу в оренду підприємцям	51,0	26,5	12,5
Передача лісу в постійне користування місцевій громаді	45,5	31,0	13,5
Посилення громадського контролю за веденням лісового господарства	30,5	42,0	19,5
Підвищення штрафних санкцій	32,0	36,0	22,0
Сертифікація продукції з деревини	18,0	45,5	28,5
Сертифікація походження деревини	14,5	47,5	28,5
Посилення митного контролю	14,5	33,0	39,0
Покращення роботи правоохоронних органів	14,5	35,5	39,5
Припинення нелегального експорту	14,5	29,5	41,5

Представники місцевих лісозалежних громад, представники органів місцевого самоврядування та правоохоронні органи недостатньо ефективно протидіють незаконним рубанням лісу. Розширення прав та повноважень лісової охорони щодо контролю, транспортування, вилучення незаконно добутої деревини за межами територій лісового фонду, на погляд співробітників лісгосподарських підприємств, дасть змогу значно зменшити кількість лісопорушень, обсяги незаконних рубань та заподіяні збитки.

Висновки. На основі досліджень, проведених у рамках Програми ENPI-FLEG щодо незаконних рубань лісу та заходів із запобігання їм і їх усунення, можна зробити такі висновки.

Незаконне (самовільне) рубання лісу є основним правопорушенням у секторі лісового господарства країни, а дані щодо обсягів незаконних рубань значно різняться.

Найпоширенішими в лісистих регіонах країни є незаконні рубання деревини, здійснені громадянами для власних потреб та задля отримання прибутку від продажу чи перероблення заготовленої деревини. За останні роки спостерігається поступове зменшення незаконних рубань деревини, які, на погляд фахівців лісового господарства, становлять від 0 до 20 %.

Основними чинниками, які істотно спричиняють незаконні рубання лісу місцевим населенням, фахівці лісового господарства вважають: високий рівень безробіття; низький рівень соціального забезпечення населення; функціонування нелегальних приватних пилорам та низьку правову культуру населення. Мешканці місцевих громад основними причинами називають: функціонування нелегальних приватних пилорам; низький рівень соціального забезпечення населення; недостатні заходи боротьби з контрабандою та корупцією і високий рівень безробіття.

Найбільш дієвими заходами, які могли би запобігати незаконним рубанням деревини, фахівці лісового господарства та мешканці місцевих громад вважають: зменшення рівня безробіття та зростання добробуту населення; посилення адміністративної і кримінальної відповідальності; посилення громадського контролю; посилення штрафних санкцій; проведення сертифікації лісів та участь громади в плануванні лісгосподарських заходів.

Заходами, які упереджують використання деревини нелегального походження в бізнесі підприємцями вважають: припинення нелегального експорту; покращення роботи правоохоронних органів; посилення митного контролю, а також сертифікацію походження деревини та продукції з деревини.

Запобігання та зменшення випадків і обсягів незаконних рубань лісу, усунення їх негативних наслідків, забезпечення природооохоронного лісозаготівельного лісозаготівельного можливо здійснити на основі: удосконалення сучасного законодавства та нормативно-правового забезпечення; впровадження нових технологій у лісозаготівельне виробництво; посилення громадського контролю, підвищення життєвого рівня населення та зайнятості мешканців лісозалежних громад; об'єднання зусиль органів державного управління, лісгосподарських підприємств та мешканців місцевих громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чернявський М. Стале ведення лісового господарства в контексті міжнародних нормативних документів / М. Чернявський, Я. Генік, О. Каспрук та ін. // Еколого-економічні та соціальні проблеми неефективних і несталих методів ведення лісового господарства та незаконних лісозаготівель в Україні : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 грудня 2010 р. – Львів : Тов-во "Зелений Хрест", вид-во "Ліга-Прес". – 2011. – С. 71-76.
2. Соловій І.П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти : монографія / І.П. Соловій. – Львів : Вид-во "Ліга-Прес", 2010. – 368 с.
3. Генік Я. Незаконні рубання деревини в Карпатах і Західному Поліссі та заходи щодо їх запобігання / Я. Генік, М. Чернявський, І. Соловій та ін. // Еколого-економічні та соціальні проблеми неефективних і несталих методів ведення лісового господарства та незаконних лісозаготівель в Україні : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 грудня 2010 р. – Львів : Тов-во "Зелений Хрест", вид-во "Ліга-Прес", 2011. – С. 109-119.
4. У лісовому секторі в дзеркалі соціології та статистики. 17.05.2011. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/10009>
5. Лісове господарство України : наук.-публіц. видання. – К. : Вид-во "ЕКО-інформ", 2009. – 74 с.
6. Кластерний аналіз лісового сектору Карпатського регіону України та рекомендації для кластерного менеджменту. Скорочений звіт-2008. – Ужгород : Вид-во FORZA, 2009. – 34 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.actiondatagroup.com/ru/research/examples/ex7.php3>
7. Bilousova N. Firewood... from where? The Day, St. 29 2011. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.day.kiev.ua/213276>.

Я.В. Генік, М.В. Чернявський, І.П. Соловій

НЕЗАКОННЫЕ РУБКИ ДРЕВЕСИНЫ В ЛЕСИСТЫХ РЕГИОНАХ УКРАИНЫ: ПРИЧИНЫ И ПУТИ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ

Приведены динамика лесонарушений, совершенных в лесах Государственного агентства лесных ресурсов Украины, объемы незаконных рубок древесины в лесных массивах страны. Определены основные факторы, которые существенно способствуют незаконным рубкам древесины местным населением и побуждают к использованию древесины нелегального происхождения в предпринимательской деятельности. На основании исследований предложены наиболее действенные мероприятия по предотвращению незаконных рубок древесины и использованию древесины нелегального происхождения в предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: незаконные рубки древесины, лесонарушения, специалисты лесного хозяйства, местные общины, Карпаты, Западное Полесье.

Ya.V. Henyk, M.V. Chernyavskyy, I.P. Soloviy

ILLEGAL LOGGING IN HIGHLY FORESTED REGIONS OF UKRAINE: CAUSES AND PREVENTIVE APPROACHES

The data about illegal activities in the forests managed by State Agency of Forest Resources are presented. In particular the facts of illegal logging (the volumes, its dynamics) in the forests of Ukraine are presented. The main causes of illegal logging and reasons to use the wood of illegal origin in a business analysed. The analysis is based on empirical study in Ukrainian Carpathians and West Polissya results (survey of respondents representing forest professionals, communities and business). Taking into account the results of the study the authors propose a set of measures to combat illegal logging and to minimize use of illegally harvested and traded wood in a woodworking business.

Keywords: illegal logging, breaking of forest law, forestry professionals, local communities, Carpathians, West Polissya.

Acknowledgement: This publication is written in the framework of ENPI FLEG programme "Improving Forest Law Enforcement and Governance in the European Neighbourhood Policy East Countries and Russia". The programme is funded by the European Union and the three implementing partners include: the World Bank, WWF and IUCN. The contents of this publication are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

